

GUNNERSKE *Nytt*

GUNNARSKOGS BYGDELAGS TIDNING
FÖR ALLA MED KÄNSLA FÖR BYGDEN

Pris: 20:- NR 4 2005

Linprojekt i Lafallhöjda Här bråkas, skäktas och häcklas det

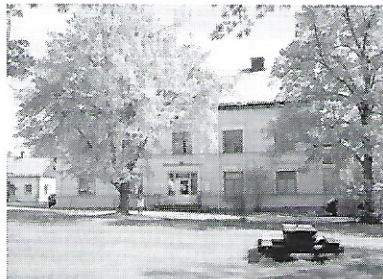

ur innehållet:

Sveriges största
tjuvskyttehärva
gripen av
Günnersking

sid 6

Larstomta
från fattighus
till all-
aktivitetshus

sid 16-17

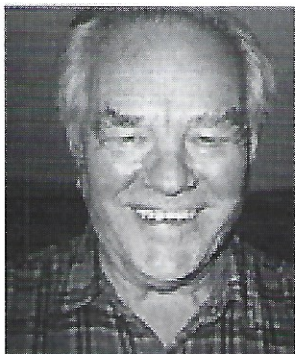
Bröderna
Lindqvist
toppform i
Järperud

sid 18

Te å börje mä

Fredag kväll, lugnt och stilla tid till eftertanke över veckan som gått.

Som vanligt har jag inte fått så mycket gjort här hemma, men det är också som det brukar vara och det är ingenting att grämas över.

I måndags kväll hade vi ett möte om Gûnnerske-Nytt och vi var rörande överens om att vi måste få in mer artiklar om Gunnarskog, idag och inför framtiden, däremot vill vi inte göra avkall på artiklar över vår historia, tex. Gunnarskogens historia som belyste socknen på ett mycket bra sätt, men jämsides med detta är artiklar om våra företag, våra ungdomars funderingar, debatt-artiklar, förslag till utveckling av bygden och allt som kan göras för framtiden av ovärderligt värde. Så sätt igång, låt tankarna flöda och pennan glöda och överös oss till nästa manusstopp.

Tills dess ha en riktigt **GOD JUL**
och ett
GOTT NYTT ÅR
Alf Danielsson

Omslagsbild

fr.v: Karin Johansson, Inga-Lena Nilsson, Vanja Andersson, Ingrid Grip, Karin Andersson, Birgit Magnusson och Lars-Inge Nilsson

Gûnnerske Nytt

Nummer 4, årgång 12, 2005

Redaktör och ansvarig utgivare:

Alf Danielsson
Gunnarskogs bygdela
Tel 0570-322 91, Fax: 0570-326 91
Pg:59 69 29 - 0

Redaktionskommitte:

Fredrik Mattson
Torsten Nilsson

För annonsering kontakta Maja Olsson

Tel: 0570-77 00 96
Tvårad, 670 35 Gunnarskog

Annonspriser:

1/5 sida	350 kr
1/4 sida	500 kr
1/2 sida	750 kr
1/1 sida	1000 kr

Material till tidningen skrivs till största delen av redaktionsmedlemmar samt gunnarskogsborna.

Insändare, artiklar m.m mottages med största tacksamhet!

Utkommer med 4 nr/år
Upplaga 700 exemplar.

Utdelas till alla medlemmar
i Gunnarskogs Bygdela.
Medlemsavgiften är 60 kr för år 2006

Boende utanför Gunnarskog
som får tidningen per post kan prenumerera
på tidningen genom att sätta in 100 kr på
postgirokonto 59 69 29 - 0

Tidningen är politiskt och religiöst
obunden.

Framställt av:
Annica Westerberg

FRÅN LÄSEKRETSEN

Insänt av Marianne Ekstrand i Börtan

Tänkvärt

Det finns kapitel i varje människas liv
som sällan blir lästa och som någon ens vet om

Det perfekta livet, är i regel någon annans

Lögnen och likgiltigheten parar sig och blir
den allmänna opinionen

Ur barnamun:

När våran Jenny var 5-6 år frågade hon sin
mormor, vem som var yngst av henne eller
farmor.

- Det är jag, så mormor.
Jenny uppfattade inte alls detta som
positivt utan tröstade:
- Nu ska du inte vara ledsen för det,
du ser iallafall lite äldre ut!

Insänt av Gunilla Ekström i Gränsjön

Jag satt och beundrade solens uppgång
jag hörde inga ljud, ingen fågelsång

Älvorna dansade över gräset
och utmed stranden.

Morgonrodnaden smekte
över horisontens rand

Nu kändes det,
att skördemånaden hade infunnit sej,
Snart har jag även höst,
slakt-, vinter- och julmånad inpå mej.

Tiden går så fort
vart tar den vägen?
Till svunnen tid, enligt sägen

Planerar redan nu,
vad som skall ské
fram till jul
det är bäst att passa på,
att njuta medan solen upp går.

Sänd in "smått o gött te" denna spalt!
Kom ihåg att underteckna breven!

Evenemang i Gunnarskog

Jösseträffen
BIK pingistävling
Sporthallen, Arvika
8/1

*
Handarbetsdag
Hembygdsgården
14/1 kl.10-13

*
BIK barnfest
Tväruds Gymnastiksal
15/1 kl.16

*
Handarbetsdag
Hembygdsgården
28/1 kl.10-13

*
BIK årsfest
Folkets hus, Charlottenberg
28/1 kl.19

*
Handarbetsdag
Hembygdsgården
11/2 kl.10-13

*
Handarbetsdag
Hembygdsgården
25/2 kl.10-13

*
Glesbygdsträffen
BIK pingistävling
Sporthallen, Arvika
26/2

*
Handarbetsdag
Hembygdsgården
11/3 kl.10-13

Ledins

GRUS AB

0570-32044 GUNNARSKOG

Älgjakta i Jarpre

I förste dreve va dä tie älger inne
å ätter skjutinga va en del svåre å finne
för en del skôt geck på sia
å kalven va på vägte västsia.

Men Anders å Claes hade tur
för di feck skjute hörsén tjur
å Jans kvige som geck en bete
feck di länge arbet mä å dra å strete.

Den nolerste drivarn tog slut
nä dä börje å bli motlut
för han trudde han va klar
nä halve dreve va kvar.

I Lyssedreve va dä fem älger inne
men ingen skötte künne hinne
te å korne å sekte finne
ätter dä vi har i minne.

Sune behövde näringsteskött
te sin svältfödde skrött
å han feck en väldit bra ide
se i kålsöppa la han abbörfile.

Sten å traktorer
ä helt ulike faktorer
di ska inte være på samma plass
ötminstne inte mä älglass.

I Täpphögda small dä att mö
å två kviger å tjurn feck ju dö
men kalven geck inte å klare
den får di smake på i Tvare.

I slaktbua vart dä ryggsäcker kvar
å se småningom hem dôm di tar
å en hörde vi domdere å sväre
för han vesste inte hôt han hade geväre.

I Golandsberga minske Jan igen på kostammen
se da svällde att han i kammen
å farsans bössje hade komme terätta
nä tietaggarn stöp, ha di berättä.

Vö slaktbua jämt bortom lon
trur jä dä kom en spion.
Han hade pejlarutrustning på take.
Men hô va dä han skulle bevake?

Sänna vart dä Treskedreve
å Dûbbelmagnus sköt e kvige te
å Per ökte på kalvprocenten
bortôt Bastjärsslänten.

I Ryggstan å Gräsjöhaga va dä tomt
å dä verke att jämt litte skomt
men Bertil sa att dä va bra
för da slapp di å dra.

På frädan va dä kalvjaging som gällde
å nôggre skôt hörde vi smällde
å en kalv sköt Bertil på passe han låner
men Claes "kalv" va att c:a 16 måner.

Kalven vö Högda sköts tå Tyrone
se ätterôt sken han som en måne.
Ätter seste dreve trudde vi att jaktledarn römt
men han kanske ha sütte på passe å drömt.

Älgstammen va nock större än vi förvänte
se vi får nock läre ôss å räckne mä ränte på ränte
men hô hög procenten ska være
ja dä kanske beror på hô vi kan begäre.

Te slut se ä dä fell som så
att fast gûbben ä gammal å grå
å inte i dreve örker gå
se får han att på prostatapassa stå.

Mö mer ha fell hänt,
men dä ju så bevânt,
att dä sôm inte ä kânt,
kan inte komme på pränt.

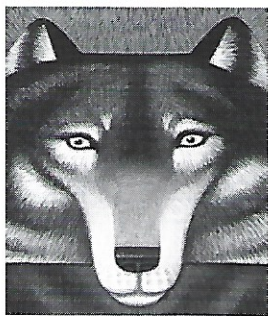

Vargen som turistobjekt ?

Ideerna om vargen som turistobjekt i Värmland är helt orealistiska.

Även om vargarna ser ut att öka i antal skulle nog en turist behöva minst ett friår för att få syn på någon. Möjligen kan varg i uppstoppat

skick intressera. Finns det någon i Värmland? Annars bör det finnas goda möjligheter att ordna detta. Vargar finns ju.

Vi har ett annat djur i Värmland som skulle passa mycket bättre som dragplåster för turisterna nämligen älgen. Speciellt mellaneuropeer är ju mycket intresserade av älgen. Detta utnyttjas mycket litet i turistreklamen.

Här i västra Värmland har vi dessutom en unik variant av älg nämligen den vita. Mig veterligt finns den inte på något annat ställe. Varför utnyttjas detta så litet i turistreklamen? För närvarande är väl chansen att få se en vit älg också ganska liten men det borde gå att åtgärda.

Det borde ligga i alla jägares intresse att spara alla vita älgar. De flesta jaktlag gör ju så men undantag finns tyvärr.

Trots att de vita älgarna är ganska få är de väl inte direkt utrotningshotade. Men vad händer då vargen på allvar etablerar sig i västra Värmland. Om det inte är en myt att vargen tar skadade och avvikande bytesdjur kommer de vita älgarna

att bli utrotningshotade. Eftersom vargen förökar sig ganska snabbt nu kan detta hot vara överhängande ganska snart.

För att rädda de vita älgarna bör en vargfri zon finnas omfattande hela Jösse härad samt angränsande socknar i Fryksdalen och Nordmarken samt angränsande del av Norge. Inom detta område bör jakt på varg ske intensivt så snart de uppträder här. Skulle vita älgar finnas utanför Jösse härad bör den vargfria zonen naturligtvis utvidgas. Är medveten om att det i nuläget är svårt att få respons för detta men uppmanar härmed alla berörda att ta frågan på allvar. Det har säkert kostat många miljoner kronor att stödja förekomst av varg och vitryggig hackspett, men har det satsats en enda krona på den vita älgen? Om inte bör det vara tid för detta nu.

Vad säger jägarna i västra Värmland? Vad säger Naturvårdsverket? Vad tycker våra politiker, landshövding och länsstyrelse? Vad tycker turistnäringsen i Värmland?

Till sist tycker jag det är mycket trist att vargen har utsetts till landskapsdjur för Värmland. Byt ut vargen mot en vit älg!

Gunnar Lidberg

OBS!

Det är bara detta nummer av Gånnerskenytt som delas ut gratis till alla hushåll i Gunnarskog.

För att fortsättningsvis få den utdelad i postlådan, betalar man in 60:- kr på postgiro 596929-0.

För boende utanför Gunnarskog som får den med posten så kostar det 100:-kr.

Man blir då medlem i Gunnarskogs Bygdelag och får automatiskt tidningen hem.

God jul och Gott nytt år
önskar vi medlemmar
och leverantörer.

Yngve Ivarsson 070-3226542

Jonas Algsten 070-3226529

MELLANSKOG
Skogsägarna

Sveriges genom tiderna allra största enskilda tjuvskyttehärva

Den 26 nov. 1980 lyckades jag gripa en tjuvskytt som ensam grasserat i omgivningarna runt Katrineholm i fyra års tid. Gripandet blev dramatiskt och mannen som då hade skjutit en dovhjort, kunde gripas med laddat gevär.

Med polisens försorg transporterades han till polishuset för förhör. Han nekade kategoriskt till misstanken om jaktbrott. Han häktades samma dag och på kvällen fick jag medfölja polisen på husrannsakan i hans hus.

Nu började hända saker. När vi kom in i huset möttes vi av en syn som gjorde att hakorna, på både mig själv och poliser, ramlade ner. Hela huset var belamrat med stöldgods.

Förutom varor från en järnaffär, så som borrh och slipmaskiner m.m., fanns både ”gråa” och ”vita vapen”. Ca 60.000 kulpatroner inräknades. I kylskåpet var inmonterat revolverar och ammunition innanför isoleringen m.m. Jag nämner bara en liten del av innehållet här.

I huset hittade polisen vid senare husrannsakan ett antal dagböcker, där mannen noggrant skrivit ner sina äventyr ute i markerna. Vid femte dagens förhör med mannen slogs fällan igen. Mannen började förhöret att som vanligt förneka samtliga brottsmisstankar, förutom den hjort som jag mer eller mindre tog honom på bar gärning för.

Förhørsledaren visar då upp de beslagtagna dagböckerna. Då utbrister mannen ”har ni hittat dem, då är det lika bra att jag erkänner allt”.

Så här kunde det stå i dagböckerna:

1977.09.18. Steg upp 5,15. Åkte till Krämbolskogen och jagade. Sköt en råbock. Efter kaffet åkte jag till Nyängen (egen fastighet på knappt 5 ha) och grävde ner resterna av rådjuret. 15 kg kött till eget hushåll.

1977.09.24 Steg upp 4.30. Åkte till Krämbolskogen och jagade. Jag sköt bom på en råbock och sköt en get. Sålde köttet (12 kg) till Josef Admir.

Under åren använde han förbjudna trampsaxar som gillrades upp vid gryt m.m. Tanken var att fånga grävling och räv, men även rådjur fastnade och fick slita sig loss med skador som följd. När åtalet var klart, anklagades han för 415 jaktbrott. Han sköt under en 4-års period 157 djur, samt en del fridlysta fåglar.

Vapnet som användes till de flesta tjuvjakterna var ett klass tre vapen. Med detta sköt han rådjur, hjort och älg. Många skadeskjutningar blev resultatet av att använda så klen kaliber, som dessutom naturligtvis är förbjuden.

Jag har nu skrivit en dokumentär om denna historiskt sett allra största enskilda tjuvskyttehärva i Sverige. Boken behandlar brottslingens uppväxt, gripandet, förhören, rättsväsendets gång fram till Tingsrättens och sedermera Hovrättens dom.

Många blev indragna i händelserna. Kan nämnas ett stort antal hälerimisstänkta på köttsidan. (ca 3 ton kött hade ju fördelats) Även vapenhandlare, konservatorer m.m. åtalades.

I början av boken har jag försökt att analysera varför det blev som det blev, för en i övrigt noggrann och omtyckt person. I sista kapitlet vill jag förmedla vad som hände efter straffets avtjänande.

Boken, som jag gett ut i egen regi, är inbunden, tryck i fyrfärg, storlek A5, 350 sidor och ca 300 bilder.

Den går att beställa direkt genom.

Nils Bäcklin tel 0150- 344 128

<http://medlem.spray.se/nilsbacklin>

e-post: nilsbacklin@spray.se

Hälsningar till Gunnerske Nyttas läsare från

Nils Bäcklin

Inspirerande studieresa

Föreningen Landsbygdsturism och Företagande har 19 nov. gjort en studieresa för att få ideér och inspiration i sitt utvecklingsarbete. Kl 0900 embarkerades Wikmans Ivecobuss av elva förväntansfulla gunnarskogingar. Via Gräsmark, Sunne och Lysvik styrdes färden mot Ransbysätern. Strax möttes vi av den inbjudande skylten "Eden", vilken genast gav illusionen av att vi var på väg mot en lustgård.

Nya skyltar ledde oss de åtta kilometrarna till "Gröna Dalen." Här fann vi snart Hembygdsgården där Lennart Svan mötte upp. Direkt blev det förmiddagskaffe med bröd bakat på lokalodlat ekologiskt mjöl malt av mjölnare Svan och serverat av mjölnarens Irene. Efter kaffet berättade Lennart om sina projekt tillsammans med bygdens folk. Hembygdsgården är byns gamla folkskola från artonhundratalet, som hembygdsföreningen renoverat och nu innehåller en fin lägenhet samt en stor samlingsal, vilken även är utrustad som konferenslokal.

Nästa projekt var att rusta upp den gamla kvarnen i Björkaholm där ett vattenfall i älven förr varit drivkälla för i vanlig ordning såg och kvarn. Kvarnen, numera eldriven, mal nu ekologisk säd från

Gröna Dalen och har kapacitet att ta emot spannmål från 240 hektar. I fallet fanns även en gammal förfallen kraftstation, som rustats upp med ny turbin och generator och levererar ström till nordiska elnätet för 50 kr i timmen året runt. För att ta tillvara det lokala mjölet har så en bagarstuga byggts med moderna stenugnar. Nya projekt är på gång i Gröna Dalen som tex. byggandet av pensionärlägenheter i småhus. Lennart Svans devis är att "allt är möjligt" och han ser hinder som en tillgång, eftersom de stimulerar till kreativitet.

Efter att ha besökt de ovan beskrivna projekten var det dags att fara vidare.

Nästa mål var skidtunnelprojektet i Torsby. Vid Valbergets skidstadion byggs nu världens längsta skidtunnel och vi fick av vår skickliga kvinnliga guide en grundlig genomgång av projektet, varefter vi såg på hur tunnelsektionerna gjuts på plats. Vikten av en sektion på 2,2 meters längd är ca. 15 ton. Sedan gjorde vi en rundvandring längs hela banan där ungefär halva längden har hunnit få tunnelsektioner utplacerade. Tunneln blir i färdigt skick 1300m lång 8m bred och 4m hög. Vid byggandet följer man den kuperade markprofilen och med en nivåskillnad på 12m finns det ett par riktigt krävande backar. I en framtid planeras för en förlängning med lika mycket till. Tunneln kommer när den är färdig att hyras ut till någon entreprenör, som får bestämma vad det kommer att kosta att åka där.

Efter att ha imponerats av tunnelprojektet gick så resan vidare till Toria, där vi avnjöt dagens lunch innan vi återvände till Gunnarskog med huvuden fulla av tankar kring hur vi skall kunna utveckla vår egen bygd.

"LITTE TÅ HÖRRT" FRÅN GUNNARSKOG

Arvika Nyheter 26 juni 1897

Flagginvigning ägde, enligt hvad oss meddelats, på midsommardagen rum i Gunnarskog vid Tobols skolhus, till hvilken en man, som länge vistats i Amerika men som i nämnda skolhus erhållit sin första skolbildning, till tacksam hågkomst däraf skänkt en vacker svensk flagga.

Arvika Nyheter 2 juli 1897

En fosterländsk fäst – vi hade redan i föregående n:r ett kort meddelande därom – hölls, skrifver en meddelare nu utförligare till Arvika Nyheter, midsommardagen i Tobol, Gunnarskog, där en af svensk-amerikanaren Nils Englund till skolhuset därstädes skänkt flagga då hissades.

Vid 6-tiden på aftonen tog den egentliga fästen sin början, då skolbarnen under kyrkoherde Nyléns ledning (skollärinnan på platsen var både skriftligen och personligen kallad att leda sången, men lyste ändock med sin frånvaro), sjöngs: kungasången och svenska folksången "Vårt land" och "Vår gud är oss en väldig borg". Förre skolläraren J.G. Burman från Grafås, i hvilkens skola hr Englund erhållit sin första skolundervisning, hissade så flaggan, hvarvid kyrkoherde Nylén höll ett för tillfället lämpligt fosterländskt tal, framhållande flaggans betydelse och uttryckande sin och skolrotens tack till gifvaren, som med denna gäfva visat sig älska sin födelsebygd. Så sjöngs sista versen af psalmen 124 och dagen till ära afsköts 21 skott. En stor skara åskådare från kringliggande trakter var samlad och efter flagginvigningen vid skolhuset samlades skolrotens samtliga medlemmar från Tobohl, Grötvåhl, Rexed och Backsjöbotten hos snickerifabrikör C.M. Norrby, dit äfven en del utomstående inbjudits och där de rikligen med mat och dryck försedda borden väntade. Här vidtog nu en angenäm fäst, som slöts först på småtimmarna.

Arvika Nyheter 28 juli 1897

Hvarför lärinnan ej kom

I n:r 27 af Arvika Nyheter förekommer en notis med rubriken "En fosterländsk fäst", hvori skildras invigningen av en svensk flagga i Tobol, Gunnarskog. Däri säges, att lärinnan på platsen "både skriftligen och personligen kallats att leda sången, men lyste dock med sin frånvaro". Detta är osanning. Hon var endast inöfvad af församlingens herde att inöfva några sånger, hvilket hon också gjorde, hvaremot hon aldrig mottagit någon inbjudning att deltaga i fästen.

vän af sanning

Arvika Nyheter 30/7 1897

Från flaggfästen i Tobol

Eftersom en insändre, som – obefogadt nog – kallar sig "vän af sanning", vill bestrida att lärarinnan i Tobol blifvit kallad att närvara vid flaggfästen den 24 i förra månaden så får jag nämna, att kyrkoherde Nylén förklarar att han skriftligen tillsagt henne att komma och leda sången.

Beklagligt är, att vid de flästa samkväm rusdrycker skola vara med. Så äfven här. De "småtimmar", Arvika Nyheter meddelare talar om, räckte till kl. 6 på morgonen dagen därpå. Såväl gifvaren af flaggan som flera af kommitterade uteblefvo, just därför att rusdrycker förekommo.

Tobolsbo.

GUNNARSKOGS RÖRMOKERI & ALLTJÄNST

Vi utför allt inom rörmokeribranschen
Installation och service av vedpannor,
pelletspannor, Thermia Värmepumpar,
oljepannor, pelletsbrännare och oljebrännare

Per-Åke Mattsson
Norra Backa, Östby 670 35 Gunnarskog
Tel/fax 0570-32513
Mobil 076-8132527

”Till vän af sanning”

Mitt påstående att skollärinnan Marta Svensson var både skriftligen och personligen kallad att leda sången, vid invigningen af flaggan vid Tobols skolkolhus midsommardagen, härledde sig från kyrkoherde Nylén, hvars uppgifter jag ju icke hade någon anledning att betvifla. Att hon var af församlingens herde uppmanad att inöfva barnen i de sånger, som skulle sjungas, bör väl tolkas så, att hon äfven var kallad att leda sången. Hvem brukar leda sången om icke den som inöfvat densamma?

Meddelaren

Arvika Nyheter 18/8 1897

För sista gången flaggfästen i Tobol

Då en ins., som kallar sig ”Tobolsbo”, i Arvika Nyheter för 30 juli i mitt och ”flera kommitterades” namn uttalar sig nedsättande om hela skolroten, måste jag afvika från min föresats att iakttaga tystnad i denna sak. För det första vill jag upplysa, att jag vid tillfället i fråga var indisponerad, och för det andra ansåg jag, att min närvaro skulle vara mindre passande, hvarför jag särskildt bedt min gamle lärare hr Burman i Grafås, att hedra fästen

med sin närvaro, hälsa sina forne elever och mina gamla skolkamrater samt hissa flaggan första gången den svajade vid det skolhus, där han arbetat så många år. ”Tobolsbos” påstående, att ”flera kommitterade” voro frånvarande är fullkomligt oriktigt. Gustaf Andersson i Backsjöbotten, nämndeman And. Andersson i Rexed, snickarmästare C.M. Norrby i Tobol, Viktor Johansson i Gröttvål samt skolfogden Nils Lundell, hvilka utgjorde komitén, voro alla närvarande under själfva fästen vid skolhuset.

Om deltagarna i den därefter följande kollationen hos Norrbys, skolrotens jordägare, stadgade respekterade män med hustrur och döttrar, ville fagna hvarandra med annat än vatten, så vore de härtill fullt berättigade och följde därvidlag blott en i orten vedertagen sed. Sat sapien

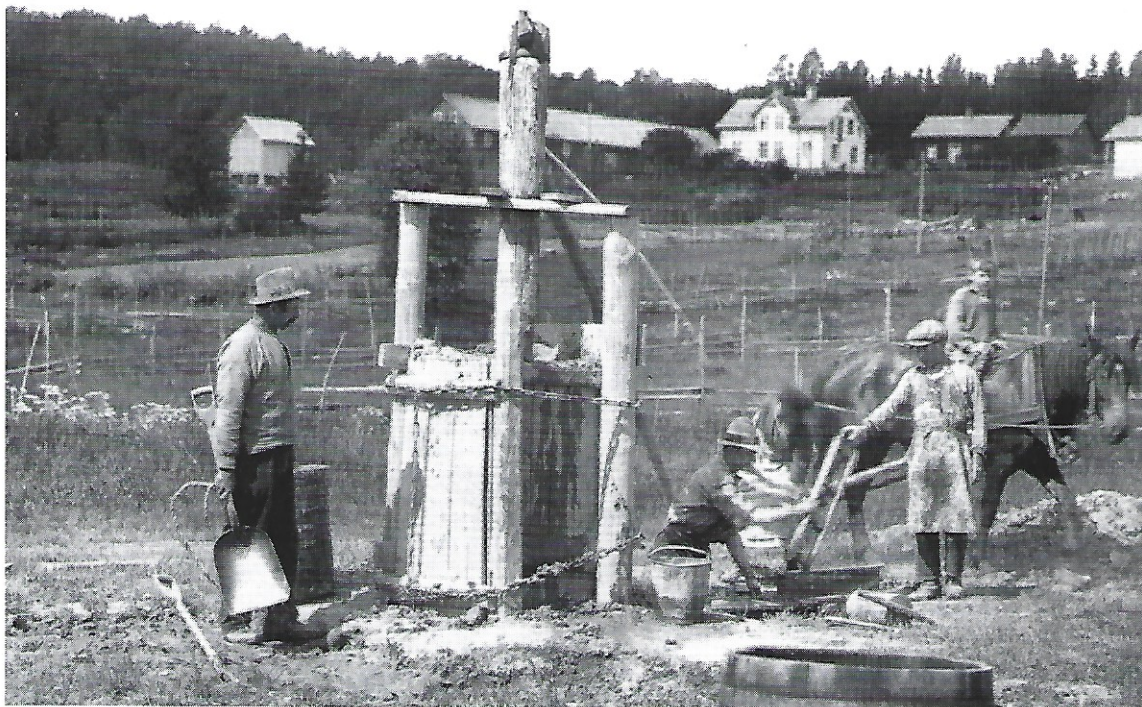
Gifvaren af flaggan

Vi förklara härmed diskussionen i denna fråga afslutad i våra spalter.

Red.

Sat sapienti – Nog för den kloke (dvs han behöver inte ytterligare förklaringar)

DET GAMLA FOTOT

Tegelslagning på 1920-talet på Östra Bråten, Gröttvål. I bakgrunden syns Der Väste. Teglet användes vid bygget av missionshuset i Tobol. På bilden syns August Nordström med skyffel och Henning med tegelformen. Folke Nordström sitter på hästen som drar runt ler-

kranen. De två andra var hjälpdrängar. På 30-talet slogs tegel på samma ställe och av samma personer då ladugård och mangårdsbyggnad byggdes på Haga samt ladugård på Östra Bråten. Fotot finns hos Henny och Holger Magnusson, Gröttvål

Vågrätt

1. Kan man kalla utan större risk risgrynsgröt och lutfisk.
13. Siktat i nederkant eller en rolighetsaspirant.
14. Lars Danielsson.
15. Vajar lätt i vinden kan her være så om kinden.
16. Utan tvivel ställt kan detta vara ett fält. Utan att skryta kan det även betyda yta.
17. Hästens vilda språng fortare än gång.
19. Kan det sig ha om det gått bra.
20. Rolf Nilsson.
21. Förr det tog på häxor kål under deras vilda vrål.
22. E tückä ä svart å vit å i maj flötter ho hit.
23. Detta väl bemärkt är ett statligt verk.
25. Är Vägverket benägen att göra på vägen.
26. Prata väl om eget är inte så säreget.
27. När dagen är förliden kommer denna tiden.
29. Förekom i samband med knot och har både stam och rot.
30. Kan då gäre her både tätt å titt nä då på backen blir vitt.
31. Mjölner va väl hans å ingen annans.
34. Anonyma alkoholister.
35. Uppstår över noll då snön kan kramas till en boll.
36. Så blir kanske gästen och absolut resten.
37. Detta ä ett ämne som en kan nämne som ett soldatämne.
39. Någon sådan vill man inte ha om det skall vara bra.
41. Ingen större roll de spelar men är i alla fall krondeklar.
42. Dricker mycket en tid innan vita veckan tar vid.
46. Har många yrkesmän inne och kan kanske gesällen finne.

Lodrätt

1. Pryds mycket gärna med spira eller stjärna.
2. Detta kan vara en gir om fara det blir.
3. Lars Danielsson.
4. Organism som är syrekrävande. Vid syrebrist uppstår kvävande.
5. Av innehållet i denna kan det växa endera perenna eller också bienna.
6. Tore Holgersson.
7. Under sådana tider man av hunger lider.
8. Land under havets yta många där till Sverige vill byta.
9. Göra något utomordentligt oordentligt.
10. Denna dribblande unga kvinna kan man i Umeås damlag finna.
11. Ett jobb man i skogsbruket kan bedriva för att mark och framtida åtgärder beskriva.
12. En av scenens stöttepelare som kan vara skådespelare.
18. En ungdom ofta satt uti en grävd rabatt.
19. Utan större besvär Du höstlig blomma skriver här.
24. Kan være bra te å ha om mä balans en besvär skulle ha.
28. Tillvägagångssätt för att arbeta rätt.
32. Ett mycket litet etui att ha väldigt små djur i. En annan ledning kan vara anledning.
33. Detta skall Du veta är att ljusarbete.
38. Kan betyda perioden ibland för moden.
40. Sådan kan nås på många sätt men knappast för en oförrätt.
43. Oskar Thorsson.
44. Detta första mål består aldrig utav kål.
45. Denna är väl ingen bov men tar om natten rov.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13											
14		■	15		■		■	16			
17					18	■	19				
20		■	21			■	22				
23		24	■	25					■	26	
27			28			■		■	29		
30				■	31	32		33	■	34	
35		■	36				■	37	38		
39		40		■	■		■	41			
42				43	44		45				
46											

JUL- KRYSS 2005

Korsordskonstruktör
Gunnar Lidberg

Ditt förslag till lösning
sändes till :
Maja Olsson, Tvärud
670 35 Gunnarskog
Märk kuvertet
"Korsordet"

De två först öppnade
rätta lösningarna
belönas med
en penninglott!

Namn:

STENS

EL

Box 50

673 22 Charlottenberg

0571-214 59

070-6490761

PRIVAT
TANDLÄKARNA

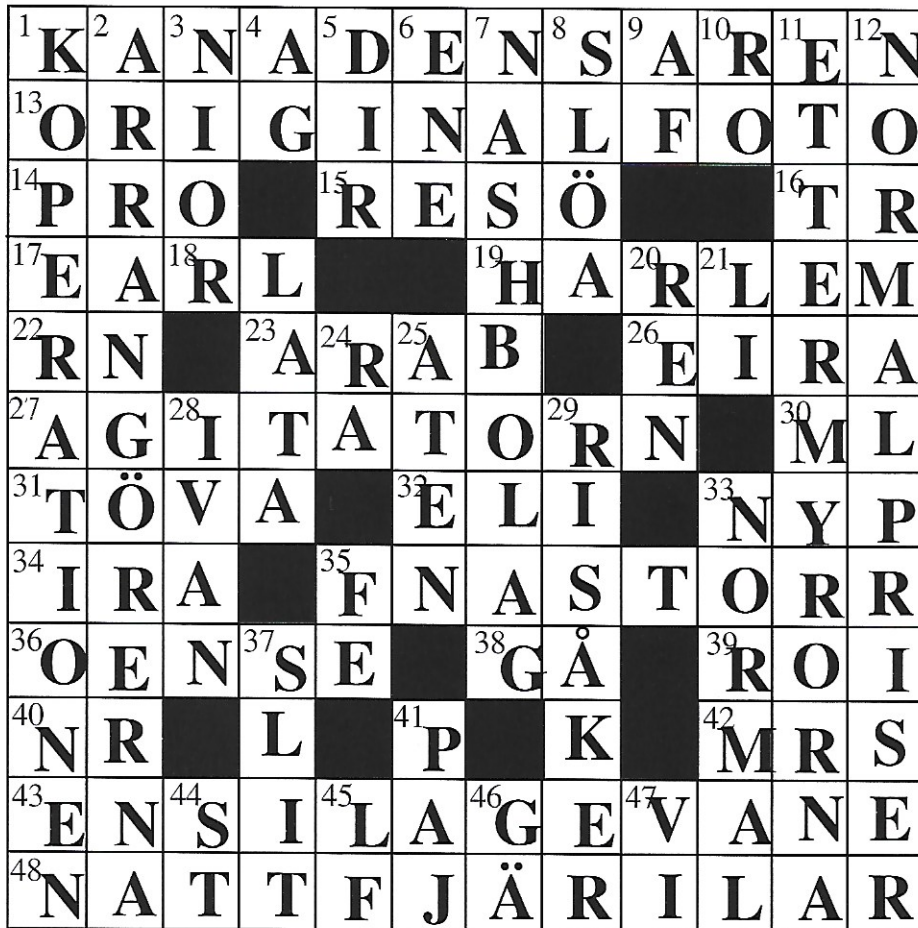
Tandläkare
Lisa Lempert-Reimerson

*Personlig service
med kvalité och omtanke*

Torggatan 8, Arvika, tel 162 10
(Barn får kostnadsfri tandvård - även privat)

**KRYSSLÖSNING
TILL
HÖSTKRYSSSET**

Vinnare blev:

**SOLVEIG RENÄNG
TASERUD
ARVIKA
OCH
ANNEMOR BÄCKLIN
TOLLESRUD
GUNNARSKOG**

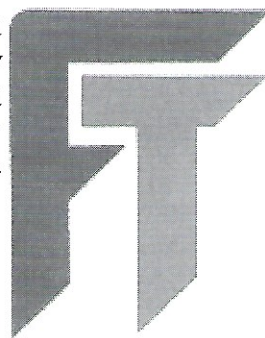
**GRATTIS!
PENNINGLOTTEN
KOMMER PÅ POSTEN!**

*Skicka in material till Gûnnerske-nytt!
OBS. Kom ihåg att skriva ert namn!*

G r ä v a r e Byggnadsarbete Skogsarbete Målning

FARMARTJÄNST

Landsbygdsföretagare
i
samverkan

Behöver du hjälp
Ring . . . . Farmartjänst
Farmartjänst gör tjänst i stort och smått

*Per-Axel Adolfsson 770106
Rolf Nordling 325 45
Anders Bäcklin 342 49*

Anläggning Gräsröjning

T r a k t o r e r m m

- Service med garanti -
TV stereo o hemelektronik
parabol o antenn

Lars-Erik Persson
och Jan-Olov Våla
Fallängsv. 39
671 51 Arvika

Telefon: 0570-71 14 70
mobil: 0706-509 929

BORTANS SKOLA

VID HAGBACKEN OMKRING 1905

Uppifrån vänster: Leonard Nyberg, +Paul Andersson, Einar Persson, Valfrid Andersson, Olof Nilsson, Olle Persson, Magnus Olsson, Emil Johansson, Edvin Andersson, Otilia Olsson-Johansson, Marta Thalín-Nyberg, ? , Elisabeth Nylén-Pihlgren, Johannes Hedberg (lärare), Betty Åsberg--Magnusson, Marta Danielsson-Nilsson, Gerda Andersson, ? , Mazelius Hjärpe, Signe Åsberg, ? , Maria Nilsson, Adele Andersson- Olsson, Olivia Björkqvist-Schytts, Anna Johansson-Nilsson, Kerstin Nilsson-Olsson, Agnes Almqvist-Nilsson, Daniel Johansson, Hjalmar Olsson, Evald Magnusson, Arvid Danielsson, Daniel Nordling, Daniel Magnusson, Emil Andersson, Albert Magnusson, Joel Isaksson

ÖJERUDS
SNICKERI

**Köksinredningar
Trappor, Möbler
Specialsnickerier**

**Tel 0570-12049
Fax 0570-18009**

**Gunnarskogs
Byggservice**

**Från grund
till inredning**

**Tel 0570-35011
Fax 0570-18009**

Olle Algsten
070-3127044

Putte Ålander
070-6791900

EN SLEVMAKARE

Vi träffade härom dagen på en representant för det numera utdöda yrket slevmakeri. Det var 70-årige skogsarbetaren Marcelius Johansson från Rinna i Bortan.

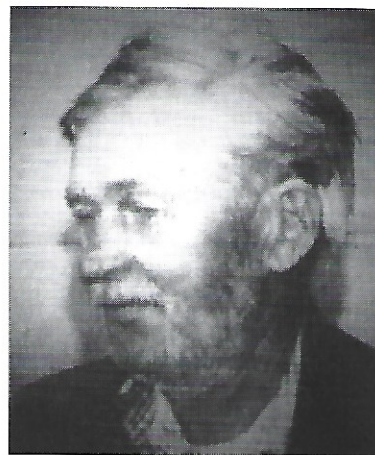
Vi sammanträffade hos nämndeman Johan Nilsson i Kolstad, där han bjöds på kaffe av nämndemansmorän. Han hade då varit ute på myrarna däruppe i skogarna och plockat mólter.

Det finns många myrar uppåt skogarna i Bortan och vem skulle hitta dem bättre än denne skogarnas son, Marcelius. Han är känd med skogens alla djur. I våras träffade han inte mindre än sex älgar som kom vandrande på en skogsstig. Det finns åtskilligt med hjortron på myrarna, berättade han. Och det blir även gott om blåbär och lingon.

Lingon brukar han alltid vara i skogarna och plocka varje höst. En del säljer han och en del ger han bort till sina vänner i bygden. Ty Marcelius har ett gott hjärta, vilket brukar vara fallet med sådana människor som står naturen nära.

I sin lilla stuga däruppe på Rinna i Bortan är han född. Det var knappt med födan i hans barndom och han fick nog ofta lita till bättre bemedlade människors hjälp.

Men han var duktig att slöjda träslevar och i hans ungdom var det nog även vanligt att man åt med träskedar. Och där i den lilla stugan i Rinna, med bara ett enda rum, satt han och täljde träslevar, som han sedan gick omkring i bygden och sålde.

Marcelius Johannesson har täljt många träslevar i sina dar. (Foto Arvika Tidning)

Många hundra träslevar har han tillverkat i sina dar, berättar han. På en del ställen gjorde han fina affärer. På Larstomta fick han sälja 20 slevar på en gång. Inte mycket fick han väl för sina slevar, men alltid vankades det både mat och dryck när han vandrade omkring i bygderna. Så han klagade inte.

Men det var inte blott slevar Marcelius tillverkade. Han gjorde även kvastar och sålde. Och sådana behövde man ju i mest varje stuga. Det fanns inga piazzavakvastar på den tiden och inga dammsugare heller. Allting var mycket enklare då än nu. I vår tid har man inte längre användning för varken träslevar eller riskvastar. Men det var roligt att träffa en originell människa, som sysslade med denna nu utdöda hemslöjd. Nic

Saxat ur Arvika Tidning från 24 juli 1958

av Mats Lugne.

*Skicka in material till Gûnnerske-nytt!
OBS. Kom ihåg att skriva ert namn!*

ICA
nära

Thybergs

ÅRBOTTEN

TEL. 320 43

ÖPPETTIDER UNDER JUL

ORDINARIE ÖPPETTIDER

19-23 dec 9-20

MÅN, ONS o FRE 9-18

STÄNGT: 24-26 dec, 1 och 6 jan

TISD o TORS 9-19

LÖR 9-14

VÄLKOMMEN

Linprojektet i Lafallhöjda

Det började 2002 då det såddes en linåker för syns skull- för att beskåda den oansenliga men vackra linblomman, som bara blommar på förmiddagar. När blomningen var över och frökapslarna började att bli bruna föddes tanken att försöka lära sig hur man bearbetar lin på gammalt vis. Karin Andersson på Håvilsrudssättra kontaktades och hon gav oss de första grunderna och har även fortsättningsvis handlett oss genom alla moment.

Vi gör ju detta för nöjes skull och för att bevara ett gammalt hantverk. Det är ingen

*Stig Andersson
i full färd med
spinning*

livsnödvändighet som det var förr när allt linne skulle förfärdigas i hemmet – kläder, lakan och dukar. Då var man alltid tvungen att ha lin pågång i någon form. Det är mycket intressant att följa hela processen och har man väl börjat med linbearbetning går det inte att sluta.

Vi är ett tiotal personer i gruppen och för oss har det tagit tre år att få fram en färdig produkt- en linlöpare med inslag av egenhändigt spunnet garn

*Ulla Cajdert
häcklar här
linet*

ÅTER I LAGER

HERRKÄNGA

Blixtlås på insidan. strl. 40-46

KANONPRIS!

399:-

GÅGATAN ARVIKA

0570-157 90

- vi kan skor -

2 Stormarknader i Arvika

Störst på mat
i västra värmland

STORA FRIA PARKERINGSYTOR

ÖPPETTIDER:

Konsum Palmviken:

mån-lör 8-21, sön 11-21

Konsum Stormarknad

Mån-lör 9-21, sön 11-21

KONSUM STORMARKNAD

PALMVIKEN

0570-72 7730

STYCKÅSEN

0570-727630

LARSTOMTA

Från fattighus till allaktivitetshus.

I äldre dagar var det sockenstämman som ansvarade för socknens fattiga. Det gick till så att de, barn såväl som vuxna, bortauktionerades till bygdens bönder och på så vis fick mat och bostad mot att de fick arbeta med det de orkade. Auktionen var negativ så att lägsta bud vann. Det innebar således att den bonde som ville ha lägst ersättning fick hjonet. Denna procedur upprepades varje år, ett omänskligt och förnedrande system.

I början av 1900-talet började en humanare syn på fattigvården att göra sig gällande. Kommunstyrelsen i Gunnarskog undersökte möjligheterna att anlägga ett ålderdomshem. Efter åtskilliga turer inköptes Larstomta, en utgård till Sälboda gård. Gården rustades till ett rejält jordbruk med nybyggda ekonomibyggnader och renoverad mangårdsbyggnad. Vattenförsörjningen löstes med en 1600m lång ledning från Timmeråsen. För driften anställdes en föreståndare, Sven Johan Karlsson född i Jönköpings län. Han fick bruka 92 tunnland åker, 10t:1 äng och 71t:1 skog. Djurbesättningen rörde sig om 15 mjölkkor, några ungdjur samt ett par arbetshästar.

Det manuella arbetet på gården sköttes till stor del av de partiellt arbetslösa fattighjonerna, som senare kom att kallas understödstagare.

Hur bodde nu dessa? Jo kommunstyrelsen lät bygga ett modernt vårdhem 1908. Byggmästare Magnus Andersson i Charlottenberg fick i uppdrag att såväl rita som bygga vårdhemmet, vilket blev en monumental byggnad, som fortfarande idag dominerar samhällsbilden i samhället Stommen i Gunnarskogs församling. Kostnaden för bygget var 40 260 kronor.

Som husmor på hemmet fungerade föreståndarens hustru Albertina och övrig personal var deras döttrar. Antalet hjon som togs in från 1908-1909 var 79 personer. Av dessa avled 10 personer under samma tid. Äldst var änkeman Björn från Allstakan 90 år. Yngst var nyfödda dottern till en piga från Allstakan 26 år och denna medförde även en son på 7 år.

Under 1920-talet byggdes en cellbyggnad vid hemmet. Där placerades personer med allvarliga psykiska sjukdomar, som var ohanterliga och måste hållas inspärrade. Enligt berättelse av Bror Nordling, förmedlad av sonen Rolf, fanns i anslutning till cellbyggnaden en rastgård med högt staket där patienterna luftades under dagarna. Bror, som bodde på grannfastigheten, fick som barn driva korna på bete förbi rastgården och har berättat om hur obehagligt det var att se och höra dessa olyckliga människor.

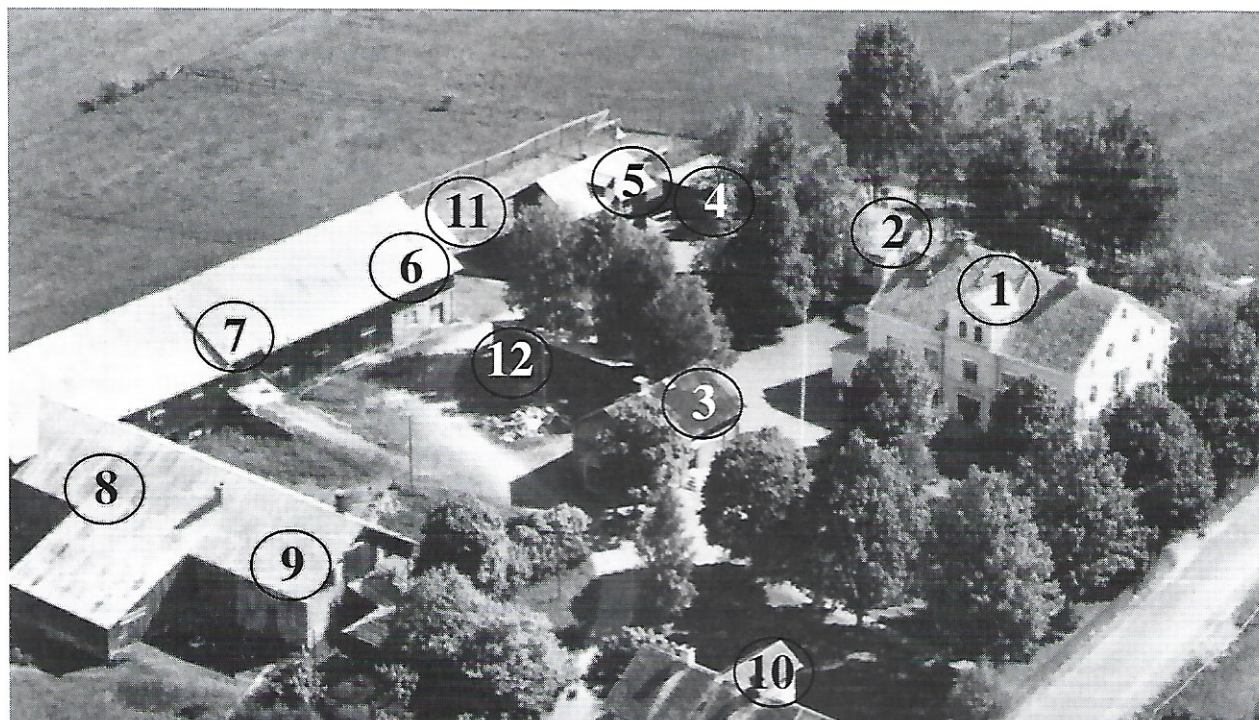
Siste arrendatorn på Larstomta var Anders Andersson, Backsjöbotten, som november 2005 bor i just Backsjöbotten.

På Larstomtas tomt byggdes år 1919 en skolköksbyggnad där Gunnarskogsungdomarna fick gå i fortsättningsskola och lära sig hushållsöromål efter att de gått ut den då sjuåriga folkskolan. Även ungdomar från angränsande kommuner fick undervisning här och de fick då bo på skollokalens övervåning. Skolköket kunde byggas sedan kommunen fått en donation av dåvarande Jörgen Blakstad senior på Sälboda gård i samband med att han fyllde 60 år.

Verksamheten upphörde när åttonde klass och därefter enhetsskola infördes i Gunnarskog, som var en av de första kommunerna i Sverige att satsa så på skolan. Byggnaden är numera riven och detta hände i mitten av -60talet.

Nytt ålderdomshem, Gunnebo med 40 vårdplatser byggdes 1967 med inflyttning av åldringarna 1968, varefter det gamla byggdes om till bl.a. bibliotek och lägenheter för äldre människor, som klarade ett eget boende. Detta är emellertid en annan historia, som Mark Twain uttryckte det.

1. Ålderdomshem, 2. Bostad för sinnessjuka, 3. Rättarbostad, 4. Likbod, 5. Magasin, 6. Stall, 7. Lada, 8. Ladugård, 9. Svinhus, 10. Skolkök, 11. Rastgård för sinnessjuka (sen hönsgård), 12. Vedskjul

Larstomta ägs idag av Gunnarskogs Bygdelaag, som köpte fastigheten av Arvika kommun 1994. I bottenvåningen finns nu landstingets distriktsköterskemottagning, där syster Margareta plåstrar om gunnarskogsborna ett par dagar i veckan och dessutom har BVC-mottagning. Här finns också Tomteboa, en hantverksbutik, som drivs av May Berglund. Vidare har Bygdelaaget sitt kontor här och så finns ett rejält kök, som används för sammanträden när antalet deltagare inte överstiger tio personer. Slutligen har en enrumslägenhet iordningställt i husets nordända. Så går vi en trappa upp och där finns tre ungdomslägenheter om rum och kök samt en trea, där 85 år unga Gertrud bor. På tredje våningen har ett vandrarhem med fyra trebäddsrum inrättats. För gästerna finns ett pentry och dusch samt toalett. Ävenså ett stort dagrum med TV och video, som dessutom kan användas som sammanträdesrum och konferenslokal. I dagrummet har också ett Idrottsmuseum iordninggjorts och där presenteras Gunnarskogs idrottshistoria. Bland annat finns presentationer av olympiamedaljören John Guttker och cykelmästarinnan Maria Jonsson. Gamla arrendatorbostaden har byggts om och innehåller tre små lägenheter.

Cellbyggnaden är nu en mindre villa lämplig för mindre familjer.

Den enda återstående stallbyggnaden är numera motorgård och hyser i dagsläget ett antal vinterstallade amerikanare och någon rallybil. I gaveln på denna byggnad har dessutom inretts en tvårumslägenhet.

Övriga byggnader på gården är ett magasin med vällingklocktorn, som kommer att utvecklas till något mera användbart i en nära framtid, samt en likbod, där idag kistorna bytts ut mot bygdelaagets gräsklippare m.m.

Allt detta ligger på en parkliknande tomt med stora ekar och lindar. Ytan är på drygt 10 000 kvadratmeter. Här anläggs just nu en boulebana, för att PRO skall kunna få en central plats i samhället för sina lekar. Så lever Larstomta vidare och Gunnarskogs bygdelaag ser som sin uppgift att hela tiden utveckla gården till nytta för bygden.

/Tore Andersson/

Källor:

En bok om Gunnarskog, 1962,
Arvika kommunarkiv,
Protokoll från byggnadskommittén för nytt ålderdomshem 1957-67,
Flygfoto från 1960: Rolf Nordling,
Muntliga uppgifter: Rolf Nordling och nuvarande Jörgen Blakstad senior.

PUBLIKEN UTEBLEV FRÅN BR. LINDQVIST KONSERT

Tyvärr blev inte Bröderna Lindqvists konsert i Järperud bygdegård den succe som man hade förväntat sig. Endast drygt tjugo biljetter blev sålda. Men Lindqvistarna lät sig inte bli deprimerade av detta utan gav en konsert som man sent kommer att glömma. I drygt två timmar, inkluderat en trevlig kaffepaus, blev det en underhållningsstund i toppform. De som inte mötte upp på denna trivsamma kväll får skylla sig själva, ni gick miste om något mycket speciellt.

ASFALTFABRIKEN FLYTTAD FRÅN HARFJÄLLET

På Harfjället mellan Gårdsås och Lövnäs har det i två veckors tid varit ett asfaltsverk monterat. Det är bolaget NCC Road som har haft arbetet med att producera asfalt, som spridits bla. på vägen från Charlottenberg mot Allstakan. Ungefär 10 000 ton har producerats på dessa två veckor. Fredagen den 18 november blev hela fabriken flyttad till annan ort.

**AC MONTERINGS
SERVICE**

**REPARATIONER &
INSTALLATIONER**

☛ Vatten

☛ Värme

☛ Sanitet

Anders Cajdert Gunnarskog

Tel / Fax 0570-322 61

Mobil: 070-677 80 70

**WILLY'S
SVETS & SMIDE**

TEL. 0570-35087 / 0705935067

GUNNARSKOGS IK BORTANS IK

Seriesegrare!

Två av våra ungdomslag spelade mycket bra och vann sina respektive serier.
Bra gjort!

GIK/BIK
F16

GIK/BIK
P15

Sommarminnen

Simskola anordnades i Treen, (Fredros) 11-20 juli 2005. simlärare var Malin Fryklund och Josefin Ingmarsson. Sammanlagt 38 nöjda elever deltog i grupperna: plask och lek, nybörjare och märkes-
tagning. Det varma vattnet och soliga vädret gjorde att både elever och föräldrar njöt.
Avslutningsdagen var lite kyligare men värmdes av alla diplom och märken som eleverna erhöll. Röda
korset som arrangerade simskolan ska efter önskemål anordna simskola även nästa år

Hantverk och handarbetsdagar
på Hembygdsgränden

lör. 14/1, 28/1, 11/2, 25/2, 11/3 2006
kl.10-13

Ta med "neste" så bjuder vi på
kaffe och the.

Kontaktperson:
Karin Johansson tel. 32149

Välkomna hälsar Hembygdsföreningen

ÅRSFEST

28 Jan Kl.19:00

Folkets Hus Charlottenberg

Mat, underhållning och
Dans till

Hansson & Öhrbeck

Anmälan till
Maria Rydberg 77 00 48
Annette Arvidsson 77 01 02
Senast 21/1

Hjälp oss minska rånriskerna,
betala gärna med ditt bankkort direkt i butiken!

Westra Wermlands Sparbank

GOD JUL

och

GOTT NYTT ÅR

önskar

Gunnarskog Bygdelag

